

4. Шевчук Ю. Верховна Рада продовжить розглядати проект закону про забезпечення функціонування української мови як державної/ Юліана Шевчук // *Голос України*. — 2019. — 19 берез. (№ 53). — С. 1-2.
5. Druviete I. Republic of Latvia / I. Druviete ; ed. by Ch. B. Paulston, D. Peckham. — Clevedon [et al.] // *Linguistic minorities in Central and Eastern Europe*. — 1998. — P. 182—183.

Шинкарчук Ольга Михайлівна, студентка 2 курсу,
Жекало Ганна Іванівна, к. пол. н.,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ І ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ

У сучасному світі на ефективність роботи будь-якого підприємства впливають особливості середовища, в якому воно функціонує. Головною умовою успішної роботи будь-якої фінансово-промислової структури є врахування впливу як внутрішніх, так і зовнішніх сил, а також гідна оцінка його можливостей з урахуванням умов, яке диктує зовнішнє середовище. Для виявлення основних тенденцій та загроз, а також пошуку можливих шляхів зміцнення своїх позицій підприємство повинно враховувати особливості діяльності основних конкурентів, адже реалізація будь-якої мети можлива тільки при наявності об'єктивної та оперативної методики оцінювань конкурентоспроможності. Відтак, проблема вивчення особливостей формування та функціонування конкурентного середовища підприємства є досить актуальною, зважаючи на те, що велика кількість вітчизняних підприємств нині є неконкурентоспроможними на світовому ринку.

Конкурентне середовище кожної галузі має свої особливості. Саме тому підприємство має правильно оцінити своїх конкурентів та їх інтереси, сферу, в якій воно функціонує, щоб впровадити найбільш ефективні конкурентні стратегії, які б забезпечували його високу конкурентоспроможність та конкурентостійкість. Галузь є цікавою з точки зору отримання великого прибутку, якщо конкурентні сили відчутно не впливають на ситуацію в ній. У такий спосіб вважають, що ідеальним конкурентним середовищем для отримання високих прибутків є те середовище, в якому постачальники і споживачі займають слабку позицію на торговельних переговорах, відсутні якісні товари-замінники, вхідні бар'єри високі, а конкуренція помірна. Проте, якщо хоча б одна з конкурентних складових є сильною, галузь стане привабливою лише для тих підприємств, чия стратегія достатньо діє проти тиску даної конкурентної сили і при цьому дає можливість отримувати прибуток вищий від середнього. Таким чином, для визначення конкурентного середовища, в якому має намір здійснювати господарську діяльність підприємство, необхідно розмежувати його складові та фактори, які на нього впливають [1].

В широкому розумінні, конкурентне середовище – це простір життєдіяльності суб'єктів ринкової економіки. Розрізняють різні підходи до

визначення поняття конкурентного середовища.

С. Ніколенко конкурентне середовище визначає як суб'єктів конкурентної боротьби (конкуренти) та їхні дії з забезпечення власних інтересів, в результаті чого формуються певні умови діяльності підприємства [5, с. 210]. Т. Дяченко характеризує конкурентне середовище як середній ступінь привабливості даного ринку для діючих підприємств на ньому, з позиції можливості протистояння конкурентному тиску суб'єктів, що безпосередньо впливають на них [6, с. 204].

Відомий американський економіст М. Портер зазначав, що існує 5 складових для визначення рівня конкуренції: ризик появи продуктив-замінників; загрози появи нових гравців; ринкової влади постачальників; ринкової влади споживачів; рівня конкурентної боротьби [2]. Так, М. Клименко та Т. Омеляненко трактують конкурентне середовище як умови взаємодії та результат багатьох суб'єктів ринку, який визначає певний рівень економічної боротьби та можливість впливу окремих суб'єктів на ринок в загальному. Основним є те, що конкурентне середовище зароджується не лише і не стільки власне суб'єктами ринку, тісне спілкування яких викликає суперництво, але в першу чергу – відносинами між ними [3].

Відтак, різноманітність підходів до визначення конкурентного середовища свідчить про складу його структуру, різноманітні особливості та вказує на важливість їх врахування.

При аналізі факторів впливу на конкурентне середовище доцільно також розглянути різні класифікації та підходи. Найбільш поширеним є виокремлення факторів конкурентного середовища, що базується на різних класифікаційних ознаках.

Розрізняють такі основні критерії виокремлення факторів конкурентного середовища: за місцем виникнення (локальні, галузеві, макроекономічні, фактори світової економіки, фактори глобальної економіки); за сферою походження (наукові, техніко-технологічні, управлінські, економічні, географічні, соціальні, економічні, політичні); за рівнем взаємозв'язку (незалежні, похідні); за характером (загальні, спеціальні, індивідуальні); за тривалістю дії (постійні, спеціальні); за ступенем корисності (стимулюючі, дестимулюючі).

Фактори та складові конкурентного середовища не є сталими, вони змінюються з часом. Тому будь-яке підприємство для змоги конкурувати в майбутньому повинно регулювати свою сферу діяльності до вимог конкурентного середовища. Це пов'язано з тим, що зміна факторів конкурентного середовища може призвести до утворення деякого дисбалансу між підприємством і середовищем та стати причиною необхідності адаптації підприємства. У зв'язку з цим підприємство повинно досконало володіти здатністю впроваджувати адекватні зміни. Такі зміни на підприємстві можуть буди здійснені за допомогою реструктуризації. Реструктуризація вимагає залучення трудових, матеріальних, фінансових, інформаційних ресурсів, а також організаційно-правового забезпечення. При чому, питання матеріального та фінансового забезпечення необхідно вирішувати

першочергово [4].

Отже, можна зробити висновок, що між факторами і складовими конкурентного середовища існує щільний взаємозв'язок, який полягає у тому, що під впливом виникнення та дії факторів складові конкурентного середовища із пасивного стану перетворюються в активний. Вивчення усіх вище наведених факторів є важливою передумовою аналізу конкурентного середовища, без якого неможливі управління підприємством, формування стратегії та її практична реалізація на ринку. Аналізуючи фактори, складові, чинники та умови формування конкурентного середовища, можна дійти висновку, що сучасне конкурентне середовище являє собою сукупність економіко організаційних та соціальних умов, в яких торговельні підприємства ведуть конкурентну боротьбу за споживача, постачальника та вагому частку ринку. Не сформоване конкурентне середовище на ринку не дає змоги повною мірою реалізувати потенціал економічного росту, не забезпечує якісне обслуговування населення, стримує технічне переоснащення підприємств, а також обмежує заохочення коштів від інвесторів, тому на сьогоднішній день актуальним є вивчення його стану, а також закономірностей розвитку з метою прогнозування його майбутнього, а також визначення необхідності адаптації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сасько М. Г. *Стратегія підприємства: підручник*. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 390 с.
2. Michael E. Porter «The Five Competitive Forces that Shape Strategy», *Harvard Business Review*, January, 2008. P. 86.
3. *Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посібн.* М. Клименко, Т. Омеляненко, Д. Барабась та ін. – К.: КНЕУ, 2008. 520с.
4. Колчкова М. В. *Фактори впливу на діяльність підприємств торгівлі*. Вісник МСУ. Економічні науки, 2007. № 1. С. 46–49.
5. Ніколенко С.С. *Оцінка конкурентного середовища торговельного підприємства* Економічний простір : зб. наук. пр. Д. : ПДАБА, 2012. № 60. С. 207–219.
6. Дяченко Т.А. *Теоретико-методичні засади оцінки конкурентного середовища та конкурентної позиції підприємства на ринку*. Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012. № 4. С. 203–208.

**Симанишин Андрій Петрович, магістрант,
Алексєнко Людмила Михайлівна, д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку та фінансів**

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективна і, головне, безпечна життєдіяльність підприємства у сучасних економічних реаліях можлива за умови досягнення збалансованості внутрішніх та зовнішніх параметрів і складових його економічного механізму й належного рівня стійкості до різних загроз і небезпек. Проблема забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкта сьогодні стає нагальною й ключовою, адже саме безпековий фактор є запорукою стійкого розвитку та економічного зростання підприємства в динамічному ринковому оточенні.

Як зазначають автори С.М.Фролов, О.В. Козьменко і А.О. Бойко, “Загрози